

MAGYAR ÖRÖKSÉG

109. díjátadó ünnepség

2024. június 22.

RÁDAY HÁZ DÍSZTERME

(1092 Budapest, Ráday utca 28.)

Magyar Örökség és
Európa Egyesület

Magyar Örökség és Európa Egyesület
Székhely: 1146 Budapest, Hermina út 45.
Postacím: 1114 Budapest, Bartók Béla út 59.
magyarorokseg1995@gmail.com
Tel.: +36 30 9416-202
www.magyarorokseg.hu
Javaslatokat kérjük küldjék a fenti email címre!

MEGHÍVÓ
MAGYAR ÖRÖKSÉG
109. díjátadó ünnepségre

A díjátadás időpontja:
2024. június 22. (szombat), de. 11.00 óra

A díjátadás helyszíne:
Ráday Ház Díszterme
(1092 Budapest, Ráday u. 28.)

Kitüntetésben részesülnek díjátadás sorrendjében:

1952-es Helsinkii olimpiai csapat kiemelkedő teljesítménye
Laudátor: Schmitt Pál volt köztársasági elnök

Szabados György zeneművészete
Laudátor: Turi Gábor zenei szakíró

Koltai Lajos filmművészeti munkássága
Laudátor: Somossy Barbara szerkesztő-műsorvezető, újságíró

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (EKKE) oktatási tevékenysége
Laudátor: Takaró Mihály József Attila-díjas író, irodalomtörténész, tanár

Szamosújvári Téka Alapítvány közösségépítő munkája
Laudátor: Harangozó Imre tanár, néprajzkutató

Juhász István példamutató közösségépítő munkássága
Laudátor: B. Kovács István
történész, régész, író, néprajzkutató, muzeológus, gömörológus

Józsa Judit munkássága
Laudátor: Béres Klára kommunikációs igazgató,
a Béres Alapítvány elnöke

A magyarság a Kárpát-medencében – az ezer éve életképes Magyarország

A Kárpátok íve egybeöleli a két magyar Alföldet és Erdély zárt medencéjét, és kialakítja ezzel a Kárpát-medence együttesét.

A Kárpát-medence mértani közép helyet foglal el Európa kontinensén. Olyan tájegyüttes, amely Európa néprajzi tájainak vonalában fekszik. Itt szomszédol a kontinensen megtelepedetthárom nagy nyelvcsalád, a germán, a román és a szláv a közbeszorult kisebbekkel.

A terület központi nagy kamrájában a magyar állam alakult ki a 10. században, és megmaradt ott a mai napig. Tizenegy évszázad távlatában a magyar állam jelentette a Kárpát medence határait.

A Kárpát-medence területe a magyar államalapítás óta jó hétszáz éven keresztül egyetlen ország politikai szervezetébe tartozott, és csak az oszmán birodalom terjeszkedése során szakadt három részre, majd létezett megfelelően.

A 19. század közepén a Kárpát-medence újra összetartozott nagy tájként, és egyetlen politikai testté egyesült. Az 1867-es kiegyezés államrendszere felgyorsította azt a polgárosítási folyamatot, amelyet a 18. század második felében az abszolutizmus indított el.

Az első világháború megrázkódtatásai szétrepesztették az államrendszert. Megindult a harc a határok átrendezéséért. A térség feloldatlan etnikai feszültségei a világháborúban alkalmat adtak az antanthatalmaknak, hogy céljaiknak megnyerjék a Monarchia területén élő elégedetlen nemzeteket. Feltámad Csehország és magával ragadja a Felvidéket, a román fejedelemségek 1856-ban újjászervezett állama megkapja Erdélyt, a világháborút kiprovokáló

Szerbia pedig a dél-magyarországi vidékeket. Magyarországon a kormányzati hatalom szétmállott. A magyar államszervezetet a győztes antanthatalmak igényeinek megfelelően konszolidálták, az új államhatalom pedig aláírta a békeszerződést.

1920. június 4-én 16 óra 32 perckor írták alá a versailles-i Nagy Trianon kastély 52 m hosszú és 7 méter széles folyosóján a szerződést.

Öt részre szétdarabolták Európának ezt a tartós államterületét. A központi területtől elhatárolt részei egyikéből sem lett önálló állam: a Kárpát-medencén túli területekhez csatolták őket. Magyarországnak az összmagyarság alig kétharmada, 93 ezer km² -en 7,6 millió lakosa maradt. A kisebbségi autonómia kérdéseivel foglalkozóknak tényadat, hogy a 20. század végén a románoknak és a szlovákoknak 1,3%-a, illetve 2,2%-a élt kisebbségi sorban, míg a Kárpát-medence őshonos magyarságának több mint ötöde, 2,4 millió fő lakik a magyar állam határain túl.

Emlékezve, június 4-ét a magyar Országgyűlés 2010-ben a nemzeti összetartozás napjává nyilvánította:

„Gondolj merészet és nagyot, és tedd rá életedet, nincs veszve bármi sors alatt, ki el nem csüggedett.” (*Vörösmarty Mihály*)

Klinghammer István

Az 1952-es Helsinki Olimpiai Magyar Csapat

A Helsinki Olimpia 1952-ben valóban a magyar sporttörténelem egyik legfényesebb pillanata volt. Az ottani magyar csapat példátlan sikereket ért el, összesen 16 arany-, 10 ezüst- és 16 bronzéremmel, ezzel Magyarország az éremtáblázat harmadik helyén végzett.

Mielőtt laudációmat folytatnám, kérem, engedjék meg, hogy megemlítssem három kiváló barátom nevét, akik az 1952-es dicsőséges olimpiai csapat részére alapítványt is hoztak létre. Ezúton is megköszönöm Melocco Miklósnak, Tolcsvay Bélának, Kú Lajosnak áldozatos munkáját.

Ez az olimpia különleges helyet foglal el nemzeti örökségünkben, hiszen az ott elért eredmények mindmáig inspirációt jelentenek a magyar sportolók és a sportszerető közönség számára. Az ottani magyar csapat tagjai a kitartás, az elszántság és a kiválóság megtestesítői voltak.

A Helsinki Olimpian szerzett sikerekért most Magyar Örökség Díjat kapnak, ami méltó elismerése mindannak az erőfeszítésnek, amit ezek a sportolók a hazájukért tettek. Dicséret és hála illeti őket, mert példamutató teljesítményükkel hozzájárultak nemzeti büszkeségünkhöz, és örökre beírták nevüket a magyar sport aranykönyvébe.

Egy kínai mondás szerint – „Nem hal meg az, akinek nevét kimondjuk” – nos, kérem engedjék meg, hogy a bajnokok közül felsoroljam azokat, akikre máig is szeretettel és büszkeséggel emlékezünk:

Az egyik, aki szinte csodával határos módon itt van még közöttünk, Keleti Ágnes, aki az idén ünnepelte 103 születésnapját, a másik pedig, Benedek Gábor, a nagyszerű öttusázó, aki idén volt 97 éves.

Keleti Ágnes társa volt Korondi Margit, aki felemás korláton szerzett aranyérmet. Szeretettel és büszkeséggel emlékezünk Papp Lászlóra, Csermák József kalapácsvetőre, Kovács Pálra a nagyszerű kardozóra és társaira, akik csapatban is nyertek, a vízilabda csapatra, élükön Gyarmati Dezsővel, Kárpáti Györggyel és Szívós Istvánnal.

Aranyérmet nyert a mindenki által ismert labdarúgó csapat, akik később azzal váltak híressé, hogy otthonukban 6-3-ra verték az addig veretlen angol válogatotat. Azóta is Puskás Ferenc a világon legjobban ismert magyar ember.

Nagyszerű úszónőink Szőke Katalin, Gyenge Valéria, Székely Éva, Littomeritzky Mária és a Novák testvérek, Éva, és Ilona.

Méltán büszkék vagyunk az öttusa csapatra is, Szondy Istvánra, Benedek Gáborra és Kovácsi Aladára.

Helsinkiben a birkózók is kitettek magukért, hiszen Hódos Imre és Szilvász Miklós is győzedelmeskedtek.

Végül hangozzék el Takács Károly neve is, aki fantasztikus sportlövő teljesítményével megvédte 1948-ban szerzett olimpiai bajnoki címét.

Köszönet mindazoknak, akik részesei voltak ennek a történelmi sikernek, és gratuláció a Magyar Örökség Díjhoz!

Az ő örökségük örökre velünk marad, és továbbra is inspirálja a jövő generációit.

Schmitt Pál – volt Köztársasági Elnök

A szellem és a zene embere

Vannak életre szóló találkozások. Szabados Györggyel az 1970-es évek végén ismerkedtem meg, a jazzklub vezetőjeként fellépésre hívtam Debrecenbe. Kapcsolatunk idővel szorosabbá vált, találkoztunk, írtam róla hazai és külföldi lapokba. Sokat beszélgettünk a magyar kultúráról, történelemről, politikáról, az elnyomottságról, az ő kiszorított helyzetéről, 1990 táján a rendszerváltoztatásról, Magyarország esélyeiről. Lenyűgözött gondolkodásmódjának tágassága és mélysége. Egyszerre volt muzsikus és a szellem embere.

Budapesten született 1939-ben, de lakhelyeül utóbb a Dunakanyart, Nagymarost választotta. Zongorázni magánúton tanult, művészi kibontakozásának egzisztenciális feltételeit orvosként teremtette meg. Már fiatalon kötetlen, szabad zenét játszott, amely szokatlan harmóniai és ritmikai megoldásaival párhuzamot mutatott az amerikai jazz avantgárd kísérleteivel. Felszabadítóan hatott rá az afro-amerikai zene improvizációs technikája, ihlető forrásnak azonban a magyar népzene, a népi éneklést tekintette. Kapcsolatot talált a két zenei világ között: a XX. századi ritmusérzetet a parlando-rubato előadásmód kiegyenlítő aszimmetriájával ötvözte. A népdalok kozmikus világképe, metaforikus fogalmazásmódja egyedi művészetté formálódott játékában.

Azt vallotta, hogy a természetes zeneiség és alkotókészség minden ember veleszületett adottsága. Felfogásában a szabad zenélés olyan gyakorlat, amely a készen kapott, mechanikus reprodukálást igénylő előadásmód helyébe a nyitottságot, a spontaneitás teremtő erejét állítja. A jazzhez is a szabadság és a kreativitás vonzotta, mégsem jazz-zenésznek, hanem muzsikusnak, zeneszerzőnek tartotta magát – jelzők nélkül.

Iskolateremtő személyiség volt, elképzeléseit a köréje gyűlt, szellemisége hatása alá került fiatalokkal valósította meg. A Kassák Klub, majd a Szabad Zene Nyilvánossága kör, az ironikus elnevezésű MAKUZ (Magyar Királyi Udvari Zenekar) a szabad zenekari játék műhelye lett Magyarországon. Elhivatottsága, emelkedett tartása, nagy hatású koncertjei révén neve fogalommá vált az 1980-as években. Muzsikálása az amerikai avantgárd jazz vezető képviselőivel reveleációként hatott. Megnyílt előtte a külföld, rangos fesztiválokra kapott meghívást. Európában a modern improvizatív zene meghatározó képviselőjeként tartották számon.

Itthon évekig zárva maradtak előtt a hivatalos lehetőségek. Kis klubokban, a Rádió vidéki jazzfesztiváljain jutott fellépésekhez. Ám mégoly szilárd falon is támadhat repedés: 1983-ben Liszt-díjjal tüntették ki. A vele sokáig ambivalensen viselkedő magyar jazztársadalom 2001-ben a Magyar Jazz Szövetség Szabó Gábor-életműdíjával fogadta be. Új idők új szeleként 2004-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét. A Kossuth-díj későn érte: 2011-ben, halála előtt három hónappal vehette át.

Szabados György életműve, a magyar zenei hagyományokhoz hangsúlyosan kötődő, besorolhatatlan zenéje önálló égitest kultúránk horizontján. Az esküvő címmel 1975-ben megjelent bemutatkozó lemeze a Bartók és Kodály által egyetemes szintre emelt magyar zeneiség, a jazzimprovizáció és a kortárs kompozíciós eszközök úttörő szintézise. Zenei kiteljesedésének állomásait olyan jelentésszerű című művek jelzik, mint az Adyton, a Szabraxtondos, A szarvassá vált fiak, a Homoki zene, A szent fönixmadár dürrögései, az Elfelejtett énekek, a Jelenés, Az idő múlása, a Készülődés a csatára, a Boldogasszony földje. De írt filmzenét, vonószenekari darabot, históriás éneket 1956 emlékére, kantátát Babits Mihály verseire, komponált balettet Markó Iván felkérésére, táncoperát Nagy József koreográfus franciaországi társulatának, amelyet több nyugati városban bemutattak – Magyarországon nem.

Szabados a szellem embereként, gondolkodóként a hangzó világon kívül is kereste az önkifejezés lehetőségeit. Zenei írásai 1990-ben, tanulmányai 2008-ban, versei 2011-ben, beszélgetései 2015-ben önálló kötetekben láttak napvilágot.

A szerző-előadó személyéhez kötődő improvizatív zene esetében nyitott kérdés a művek sorsa. A válaszokat az idő érleli: muzsikustársai és fiatalok rendre életre keltik szerzeményeit, a Magyar Művészeti Akadémia nemzetközi konferenciával és tanulmánykötettel járult hozzá munkássága feldolgozásához; és méltó emléket állított neki Medgyesi Gabriella „Csak az ének” című költői portréfilmje. Egyedülálló kezdeményezés a The World of György Szabados honlap, amely egy német tisztelője gondozásában, alkotótársai és barátai áldozatos gyűjtőmunkájával a teljes hagyatékot tette közkinccsé. E jeles napon nem kívánhatunk mást, mint hogy a vállalkozás német földről idővel hazai intézmény fenntartásába kerüljön át. Az életmű tárháza akkor válik majd jogi értelemben is a magyar örökség részévé.

Turi Gábor – zenei szakíró

Koltai Lajos laudációja

„Minden igazi megrendítő élményt a gyomorszájnál érzel meg. Furcsa fájdalom, mintha megütöttek volna árammal és onnan jön fel minden, ott dől el minden érzelem. Például a szerelem. De itt dől el az is, hogyan csinálsz filmet, miről csinálsz filmet. Ez egy fájdalom, de valamivel megismerkedsz, valami beléd költözik és valami a tied lesz örökre.”

Mondta nekem „a fény mágusa”, a világszinten nagyra becsült élő filmes legenda, aki egy olyan világból jött, ahova mindannyian vágyódnak. Koltai Lajos, a Nemzet Művésze címmel kitüntetett Kossuth- és Balázs Béla-díjas operatőr, rendező, érdemes művész, de, ami számomra a legfontosabb, a mesterem, aki valamennyi tanítványával együtt engem is az ösvényen tart, ahogy ő fogalmaz. Ez az ösvény a szeretet, a hit és az emberség ösvénye, nemcsak a varázslatos hetedik művészeti ág világában, de az életben egyaránt.

Ő az a művész, akit elsősorban sosem a technika érdekelt egy filmkészítés során, hanem az, hogy a lelkével vegyen részt a történetmesélésben. Nemrég újra megnéztem a *Malénát*, melyet Giuseppe Tornatore olasz rendezőnek fényképezett. Biztos vagyok benne, hogy mindenkinek rögtön beugrik a film ikonikus homoksárga színvilága, aki valaha látta. Oscar-díjra jelölték érte és *Az óceánjáró zongorista legendája* után ezért is megkapta a David di Donatello-, vagyis az olasz Oscar-díjként számontartott kitüntetést.

A *Déryné, hol van?* című filmje után hozzá kötötték a “mézbarna félhomályt”, de sokan ismerik a Hollywoodban is emlegetett “lajosing” kifejezést is. És ki ne emlékezne a Gothár Péter rendezte *Megáll az időre*, melyben Tanár úr gyerekkori emlékeiből teremtett láthatót. A neonfények, az olajzöld lámpák és a levegőbe darált krétaporos levegő mind hozzájárultak, hogy egy olyan egyedi alkotás születhessen, amely számos külföldi produkcióra való felkérést hozott számára. A filmben látható iskola olyan, amilyen az ő iskolája is volt. A felejthetetlen krétaporos levegő az ő emlékezésének a pora. Minden filmje magán hordozza saját életének meghatározó pillanatait.

Amikor az emberi csalódásokról kérdeztem, arról, hogy tud mindig ilyen pozitív és erős lenni, miközben az irigység nagy a világban, elmesélte *Maléna* példáját, aki úgy ment végig a téren, hogy közben lötték őt a tekintetekkel jobbról, balról. Megpróbálnak kibillenteni az ösvényen menésről. Nem szabad hagyni. Ez a gondolkodás, a szeretet az, ami a rendkívüli tehetsége mellett megkülönbözteti őt szerintem bárki mástól nemcsak Magyarországon, de a nagyvilágban egyaránt.

Lépten nyomon segít mindenkinek, miközben elkészíti legújabb filmjét és számtalan felkérésnek, interjúnak, vagy éppen az Egyetemhez kapcsolódó feladatának tesz eleget. Tornatore mondta róla korábban, hogy fáradhatatlan, és sosem látott még senkit, aki ennyire erős és kitartó. Olyan szenvedély van benne nemcsak a filmek, de az emberek iránt is, ami megállíthatatlanná teszi.

Nemrég Tanár úr eljött a diplomafilmem castingjára, ahol a próbafelvételek

során úgy segített a színészeknek egy-egy érzelmek megteremtésében, hogy elmesélte az odaillő tanulságos élményét, melyet Susan Sarandonnal élt át *Agyönyör rabjai* forgatásán. Gondolatai éppoly emblematikusak, mint filmjeinek bizonyos jelenetei, amik örökre bevésődnek, azoknak az emlékezeteibe, akik valaha látták Maléna, Az óceánjáró zongorista, a Sorstalansággal küzdő Köves Gyuri, vagy éppen Semmelweis, az anyák megmentőjének küzdelmeit, csak, hogy néhány hőst említsek Tanár úr életművének több, mint 72 alkotásából. Több, mint 40 évig volt Szabó István állandó munkatársa. Ő fényképezte az 1981-ben Oscar-díjat kapott *Mephistót*, emellett operatőre volt további három, Szabó által rendezett, a legjobb külföldi film kategóriában szintén Oscar-ra jelölt alkotásnak: a *Bizalomnak*, a *Redl ezredesnek* és a *Hanusssenek*. Már 1984 előtt is olyan, a magyar filmtörténetben megkerülhetetlen klasszikusokat készített, mint a *Megáll az idő*, az *Ajándék ez a nap*, a *Veri az ördög a feleségét*, az *Angi Vera*, de említhetném a *Prés* című filmet is Törőcsik Marival a főszerepben.

Legújabb filmjében az anyák megmentőjének sorsát tárja fel. Aki rendületlenül hitt és folytatta kutatását, akkor is, ha el akarták lehetetleníteni. Küzdött minden egyes életért, végül az igazság győzött, ha személyes sorsában nem is, de az orvostudományban igen, ahol áttörést jelentő felfedezése a mai kor emberének életét jelenti. A *Semmelweis* forgatásán osztálytársaimmal kis kacsákként követhettük végig minden lépését, hogy ellessük azt, ahogyan színészeivel bánik, és amilyen nyugodt és békés légkört teremt, miközben minden stábtagnak fegyelmeztetett és profin végzi a munkáját.

Tanár úr három olyan nagyívű drámát rendezett, *A Sorstalanságot*, az *Estét* és a *Semmelweist*, melyeknek szélsőséges, falhoz vágott emberek a főhősei. Elmesélte, hogy azért érdeklik az ilyen sorsok, mert itt szembe találkozunk azzal a kérdéssel, hogy „vajon innen fel lehet-e még állni, vissza lehet-e keveredni az életbe”. Azt mondta Tanár úr, hogy:

„Minden, ami egy kicsit is jó, az bizony szenvedéssel jár, amíg létrehozod.
Abba bele kell halni.”

Ő ezzel a szenvedéllyel és szeretettel áll a filmművészethez a mai napig, ezért beszélnek róla úgy a legnagyobb hollywoodi színészek is, mint például az *Este* című filmjében szereplő Vanessa Redgrave Oscar-díjas színésznő, hogy „csodálatos alkotó és a világon nincs sok hozzá hasonló rendező”.

Miatta jelentkeztem a Filmművészeti Egyetemre és sosem fogom tudni meghálálni azt a sok szeretetet és tudást, amit kapok tőle. Igyekezni fogok megköszölni mindezt a jövőben, hogy tanítványaként méltó módon képviselhessem őt, a mesteremet.

Megtisztelő és hálás vagyok, hogy elmondhatom Önöknek, hogy Koltai Lajos mekkora kincs az egyetemes filmművészet és Magyarország számára. Isten éltesse őt nagyon sokáig! Mindent köszönünk Tanár úr!

Somossy Barbara – műsorvezető-szerkesztő, újságíró

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem méltatása

Tisztelt egybegyűlt Ünneplők!

Ha ezt a szót mondom, Eger, három fogalom jut eszembe azonnal róla. A szabadság városa, a hit városa, iskolaváros.

Lelki szemeim előtt felsejlik az egri vár, a magyar hősiesség, bátorság, szabadságküzdelem, hazaszeretet szimbóluma.

És megképzik előttem a Bazilika és a főszékesegyház épülete számos más templommal együtt a hit szimbólumaként.

És ugyanígy látom a híres egri iskolák fakultások monumentális épületeit, melyek az oktatás, a tudományok városává is tették és teszik Egert. Mindhárom külön-külön is lehetne – az is - magyar örökség.

A mai napon az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem nyeri el - immáron örökre – e büszke és megtisztelő címet.

Az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen, a Líceum épületében megszólít minket a múlt. Kövessük hívását és repüljünk vissza néhány évszázadot az időben.

A 18. században a török uralom alatt elnéptelenedett települést az egri főpapok egy virágzó püspökség székhelyévé, iskolavárossá tették.

Papi szemináriumot szerveztek, püspöki palotát építettek, kórházat és nyomdát alapítottak. Barkóczy Ferenc püspök vetette fel először egy egri egyetem gondolatát is. Utódját, gróf Eszterházy Károlyt 1761-ben választották püspökké.

Ő egészítette ki Barkóczy terveit, és építette fel az egri líceumot, ahol négy fakultáson képzelte el az egyetemi oktatást.

Eszterházy püspök elképzelése az volt, hogy működjön bölcsészeti fakultás a Líceumban, hiszen a török uralom után a jezsuita rend már megszervezte a városban a bölcséleti képzést. Legyen papképzés a teológiai karon, mivel 1704-ben Telekessy István már megalapította az egri szemináriumot.

Szerveződjön jogi fakultás, hiszen Foglár György kanonok már 1740-ben elindította Egerben a jogi képzést. És alakuljon meg az orvosi kar is, ha már 1769-ben létrejött az egri orvosi iskola.

Eszterházy Károly az egyetem könyvtárába a kontinens legjobb kiadótól vásárolta meg a kor tudományos gondolkodását tükröző szakkönyveket. Modern teleszkópokat rendelt, hogy Egerben legyen Európa egyik legjobban felszerelt csillagvizsgálója. Minderről mi is meggyőződhetünk, ha meglátogatjuk a Líceumot, amelyet Eszterházy püspök nem véletlenül nevezett „Domus Universitatis”-nak, az egyetem otthonának.

A még készülő épületben - éppen 250 évvel ezelőtt - 1774-ben elkezdődött az oktatás. Eszterházy Károly 1799-ben bekövetkezett halála után folytatódott a Líceum falai között a papképzés, és az államosításig működött a jogi akadémia is.

1828-ban Pyrker János érsek elindította a magyar nyelvű tanítóképzést, amely 1945-ig több mint ötezer tanítót adott a magyar iskoláknak. Közöttük volt Gárdonyi Géza is.

Egerbe 1949-ben került Debrecenből az általános iskolai szaktanárokat képző pedagógiai főiskola. Az egri tanárképzés évtizedeken át magas színvonalon működött és működik ma is. Önök között is bizonyára vannak olyanok, akik Egerben szereztek diplomát. Biztos vagyok benne, hogy jó szívvel emlékeznek az intézményben eltöltött évekre. Egy egész életre szóló tudást és szemléletet kaptak az egri intézményben.

A szocializmusnak nevezett kommunista diktatúra évtizedei után csak 2016. július 1-jén vált valóra Eszterházy Károly püspök 250 éves álma, amikor egyetemmé vált az egri főiskola, öt évvel később pedig az intézmény fenntartója újra az egri Főegyházmegye lett, s ekkor kapta a nevét is: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, amely Egerben és Jászberényben öt karral működik.

Tizenegy képzési területen folytat oktatást és kutatást. Ezzel Magyarország harmadik legnagyobb pedagógusképzőjévé vált. Jelenleg az egyetem mintegy nyolcezer hallgatójának közel fele, 3656 fő tanul a pedagógusképzésben. Az elmúlt évtizedek során mintegy negyvenezer pedagógus – tanító, tanár, óvodapedagógus és gyógypedagógus – szerezte meg felsőfokú végzettségét az egri intézményben.

Az egri egyetem Neveléstudományi, valamint Történelemtudományi Doktori Iskolája, színes képzési kínálata és nemzetközi szinten is elismert tudományos eredményei, kutatóinak rangos folyóiratokban megjelent publikációi jelzik, hogy kiemelkedő helyet foglal el a magyar felsőoktatásban.

A 250 éve tartó alázatos munka, krisztusi hit, nemzeti elkötelezettség összpontosul abban az eredményben, amely az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem pedagógusképzését valóban magyar örökséggé teszi. Istennek dicsőség, embereknek köszönet és hála mindezért.

Takaró Mihály – József Attila-díjas író

Szamosújvári Téka Alapítvány Kedves Barátaim! Tisztelt ünneplő közönség!

Alig húsz évesen vetett a sors, vagy inkább a Gondviselés az Erdélyi Mezőségre. Szamosújvár álmos, poros kisváros – mérhetetlenül sok, a felszín alatt szunnyadó értékkel, halkuló magyar szóval. Talán idegenül éreztem volna ott magam, ha a 3. 4. alkalommal nem maga Kallós Zolán kalauzolt volna – vagy nem ott lakik Lengyel Marika néni, Balla Ferencné Etus néni, vagy nem éppen a drága Barna atya a plébános. De hagyjuk a személyes viszonyt, a Szamosújvárhoz kapcsoló személyes élményeket – próbáljuk tárgyyszerűen összefoglalni miért is vagyunk mos itt:

A Téka Művelődési Alapítvány 1993-ban alakult, a picit korábban Gyergyóból a városba került tanár Balázs Bécsi Attila szervezésében – alapvetően helyi kezdeményezés eredményeként. Általános céljai a közművelődés és közösségszervezés köré összpontosultak. Kemény munkával, pályázatok, magántámogatások és támogatók segítségével sikerült saját ingatlanhoz jutniuk. Máig itt található az Alapítvány székhelye, a Téka Művelődési Központ. Elindult az élet – lassan és fokozatosan az Alapítvány egyre fontosabb szerepet töltött be e város, a térség közművelődési életében. Megmozdultak a korábban alig látszó fiatalok is, táncoltak, zenéltek, kulturális programokat szerveztek, magyar nyelvű könyvtárat hoztak létre – kitartóan, rendszeresen – nagyon sok munkával, nagyon sokan. Az 1970-es évek elejétől Szamosújvár és szűkebb – tágabb környéke a kibontakozó magyarországi és erdélyi táncházmozgalom bölcsőjévé vált. Kézenfekvő volt hát, hogy az itt még eleven élő zenei és táncos hagyomány folytatójaként – még az 1993-as esztendőben (*ebből a lelkes fiatal csapatból verbuválódott tagsággal*) megalakult a Kaláka néptáncegyüttes. Fergeteges műsorokat állítottak össze – nem kívülről tanult, hanem a szívben, a vérben, a lélek mélyén őrzött mozdulatokban villantva föl a Holt Tenger küzdelmét, az egymásba oltott népek közös örökségét: Budapeستől és Újkígyóstól kezdve Erdély városaiig, és az egészen apró szörványtelepülésekig.

Egy ilyen laudáció kerete szűkös a több, mint három évtizedes kitartó és eredményes munka legfontosabb mozzanatainak, történéseinek a pusztá fölsorolására is. Szűkös még a legfontosabb örömök, csalódások és gyászok fölsorolására is. De nem lehet olyan szűk keret, hogy ne csendüljön föl a lelkünkben Tünci hegedűjének hangja – s a hit és remény, hogy ez a csodálatos, törekeny leány már az égi zenekarban húzza mestereivel – a kalotaszegit Neti Sanyi bácsival, a szovátit meg éppen Manesztes Marcival... És a bizonyosság, hogy neki is köze van ahhoz, hogy ma úgy szól – úgy él az erdélyi népzene a sok-sok szamosújvári fiatal hangszerén, ahogy szól, ahogy él! Szól és él, nem csak a színpadon, de az évtizedek óta működő péntek esti táncházakban is. S a zene, a tánc mellett ott a kézműves, a tárgyalkotó tevékenység művelése is. A tűzzománc, a fazekasság hagyományainak átörökítése. A népi kultúrához kapcsoló önálló, időszakos rendezvények, mint az Észak-mezőségi

Népdalverseny, Mezőségi Fesztivál, Nemzetközi Gyerek néptánc találkozó, Nemzetközi Ifjúsági Néptánc találkozó vagy éppen a Tóvidéki Népismereti Tábor.

Az elején fölemlegettem ifjú kori emlékeim Szamosújvárat egy álmos, poros – halkuló magyar szóval élő erdélyi kisvárost. Ma egyik közelmúltban megjelent újságcikk magyar iskolavárosként – mint Erdély egyik legerősebb magyar végvárat említi. Igen, Szamosújvár ma már iskolaváros, a Kemény Zsigmond Líceum révén szellemi és kulturális fellegvár – modern iskolaépületekkel, kollégiummal, sportlétesítményekkel. Röviden összefoglalva – Szamosújvár maga a csoda, a magyar megmaradás, élni akarás csodája – meg a megbékélésé, Erdély népeinek közös jövőjéé.

Nagy szükség van erre a példára, erre a szemléletre ma ebben a meddő indulatoktól, gyűlölködéstől és szenvedéstől tépett világban úgy kell ez most, mint a tiszta friss levegő! Isten tartsa hát meg Szamosújvárt, tartsa meg az immár Magyar Örökség Díjas Téka Alapítványt! Tartsa meg őket, hogy őrizték ezt az örökséget, őrizték Gerlahidát, a gerlai hidat, ahová Válaszúton keresztül vezet az út. Olyan válaszúton, ahol mindnyájónknak jól kell döntenie, választani hitet, tartást, emberséget. Ez az út hisszük s tán tapasztalatból is tudjuk, a bonczok hídján keresztül vezet, hosszan, nagyon hosszan, át Csigla mezején, át a Czegei Tetőn, el egészen Kamaráson és Örményesen keresztül Faragóig, – ahonnan már tiszta időben, különösen napkelte után jól látszik az Istenszéke...

Harangozó Imre – tanár, néprajzkutató

LAUDÁCIÓ – JUHÁSZ ISTVÁN agrármérnök

Félévszázada annak, hogy egy alig 30 éves fiatalembert kineveztek egy 6 falu népét összefogó földműves szövetkezet élére. Rimaszécsen vagyunk, azon a településen, amely névadója a magyar történelemben jeles szerepet betöltő Széchy famíliának, amelynek református templomában egykoron Ottrokocsi Főris Ferenc hirdette az Úr ígését, s amelynek hajdanvolt fénye a totalitáriánus rendszer addig eltelt negyedszázada alatt igencsak megkopott.

Juhász István agrármérnök vezetésével a falu és környéke talpra állt. Egy évtized múltán az „Új Élet” nevet viselő szövetkezet az ország egyik legvirágzóbb szövetkezete lett. Fiatal magyar szakemberek egész hada telepedett meg Rimaszécsen, egy új falurész épült az otthonaikból. Valóban egy új élet körvonalazódott a Rima mentén. A szövetkezet vezetése azonban nem csupán gazdálkodott. A „kultúra” szót – amely eredetileg a földnek a művelését jelentette – mai jelentésében értelmezte. Saját lapja volt, Szécsi Szó címen, művészeket alkalmazott, hogy az ott élők szépérzékét fejlessze, sportolókat fogadott be a soraikba, a helyi cigány-magyarság tagjaiból zenekar létesült, folyamatban volt egy magyar regionális múzeum létesítése, kiállításokat és falunapokat szerveztek.

Majd jött 1989 novembere, s a tükör, amelyben egy összetört, megalázott nép remélt szebb jövőjét vélte látni, összetört... Juhász István hazatért szülőfalujába, Hanvára, abba a faluba, ahol Tompa Mihály is nyugszik.

35 év telt el azóta.

Juhász István nem siránkozott, nem nyalogatta a sebeit, nem tétlenkedett. Létrehozta az *Agrárius kft*-t, magával hozta néhány hű társát, s újra megkezdte az építkezést, az alapoktól. A közélettől távolmaradt, de szürke eminenciásként minden jó ügyet felkarolt, így a Duray Miklós vezette Együttélésnek is a kezdetektől támasza volt, mert abban látta a követendő utat. S ahogy múltak az évek, egyre többet tudott tenni. Irányításával átmentették Rimaszécsról a Mádl Ferenc köztársasági elnök úrtól tisztikeresztet kiérdemlő, a Sajó menti népeletet fába faragó, vászonra festő Igó Aladár köztéri alkotásait, s belőlük egy Emlékparkot létesítettek. Megmentették, átépítették a lebontásra szánt Hanvay család kúriáját, amely ma a református egyház kezelésében idősek otthonaként szolgál. Elkészíttette a család utolsó férfitagjának, a trianoni döntés után végveszélybe került helyi magyar iskolát anyagi támogatásával megmentő Hanvay Zoltánnak a mellszobrát. Felépítették a Tompa Mihály emblemikus versét idéző, A gólyához nevű emlékházat, melynek emeleti részében Igó Aladár alkotásai és a szintén itt született Tóth Elemér, költő és lapszerkesztő könyvtára kapott helyet, a földszinten pedig cukrászdát, kávézót létesítettek, hogy az idelátogatóknak legyen hová betérniük... A ház udvarán a magyar irodalom két jelesének, a Magyar Örökség Díjas Mács Józsefnek és Tóth Elemérnek, majd utóbb Igó Aladárnak a mellszobra kapott helyet.

Befejezéséhez közeledik a szintén pusztulásra ítélt Tamás-kúria felújítása, valamint az egykoron ott állott gazdasági épületek átépítése. A kúria – amelyet a néhai rozsnyói műemlékvédő, Tököly Gábor szülőföldje legszebb kúriájának nevezett, elkészült. Az egykori magtárban szobákat alakítottak ki, a volt csűrben egy nagyterem, a tetőtérben egy tanácskozóterem kapott helyet. A hajdani ól helyén egy 45 fő befogadására alkalmas szállóhely létesül. Tette, teszi mindezt azzal a szándékkal, hogy a magyarságot szolgálja, helyszínt biztosítson a helyiek összejöveteinek, rendezvényeinek, koratavasztól későőszig, esetenként télen is átmeneti otthont teremtsen az érkezőknek, főleg pedig a közélről-távolabbról táborozni érkező magyar ifjúságnak.

Juhász István példaértékű ember. Bízvást idézheti az Apostolok cselekedeteiről szóló bibliai részből: „Senkinek ezüstjét, vagy aranyát, vagy ruháját nem kívántam” (Ap. Cs.: 20:33). Életével igazolta az Úr intését: „Jobb adni, mint kapni”. Aligha volt olyan, akinek, ha Hozzá fordult, elutasításban lett volna része. Olyan embert tisztelhetünk a személyében, aki szűkebb pátriája legbökezűbb támogatója az elmúlt évtizedekben. Nem hallottam Tőle soha a krasznahorkai Andrásyak jelmondatát: „*Non videre, sed esse*”, azaz: „*nem látszani, de lenni*”. Annál inkább gyakorolta ezt az erényt a mindennapokban.

Juhász István meghallgatta a néhai hanvai lelkész, Tompa Mihály útmutatását: „Ne akarjunk itt alant több, de kevesebb se lenni, mint ember... egyesítsd emberséggel a hatalmat, melynek a gondviselés bármely úton birtokosává tön, mert mentől nagyobb ez kezeidben: annál súlyosabb a felelősség terhe rajtad.” Az utóbbi 3 és fél évtized méltó tanúságot tesz arról, hogy a rimaszécsi másfél évtized sem a hatalomhoz törlészkedő embert példázza, hanem azt a nagybetűs EMBER-t, aki mindig és mindenhol az Övéi, a Reá bízottak érdekében cselekedett. Szolgált, szolgálja magyar népét, Reményik Sándor szavaival: „*ahogy lehet*”.

Egyike ő a Felvidéken azoknak, akik a mindinkább terjeszkedő szlovákság szorításában a magyar jövőt alapozza és építi. Számos alkalommal biztosított helyszínt Hanván országos és összmagyar rendezvényeknek, így például tavaly a „*Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem*” elnevezésű program kiemelt eseményének, a Kárpát-medencei Búzaszentelő Ünnepségeknek is.

Az idén 80 éves Juhász István neve az egész felvidéki magyarság körében jól ismert, személye kitüntetett megbecsülésnek örvend.

Tavaly az elsők között nyerte el *A Nemzet gazdája* címet, korábban a *Magyar Kultúra Lovagjává* ütötték.

Meggyőződésem, hogy a **Magyar Örökség** cím méltó betetőzése ennek az életműnek.

B. Kovács István – gömörológus,

Józsa Judit méltatása

Józsa Judit kerámiaszobrász, művészettörténész pályafutását értékelve, olyan embert látunk magunk előtt, akinek munkássága, művészete nemes szolgálat, akinek ereje múltunkban gyökerezik, akinek tehetsége formálja jelenünket, akinek elhivatott közösségteremtő képessége tartalmas jövőt épít. Olyat, mely magyarságunkra, hitünkre, egymás megbecsülésére, összetartásunkra alapoz.

Erdélyben, Székelyudvarhelyen született a Népművészet Mestere elismeréssel kitüntetett, fazekasmester, Józsa János és Józsa Julianna gyermekeként. 1994-ben, 20 évesen Magyarországra költözött. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán művészettörténetet tanult, jelenleg az egyetem doktori iskolájának hallgatója.

Édesapjától megtanulta a fazekasság mesterségét, és mellé megrendíthetetlen tartást, a magyarság becsülését, és azt is, hogy az igaz művész csak tiszta forrásból meríthet. A korondi fazekasmester családjában mély gyökeret eresztett benne a székely-magyar kultúra, s ennek ősi szimbólumvilága. Később, egyetemi tanulmányai alatt, a többezer éves tárgyi emlékek beható elemzése során tudatosodott benne, hogy amit otthonról hozott magával, az jelenünk kivételes és hatalmas kincse. Olyan gondolatvilág, amely az ember helyét és értékrendjét a látható és a láthatatlan világban egyaránt meghatározza, s amely a kereszténység felvételével, immár több mint ezer éve, csodálatosan kiteljesedett, kivirágzott a Kárpát-medencét felölelő, 1000 éves magyar államban.

Józsa Judit művészete a kereszténnyé vált ősi gondolatvilágnak, a történelmi múltban logikusan felépített szimbólum-rendszernek a képzőművészeti megjelenítője. Kerámiaszobrainak stílusa egyedi, rá jellemző. Felfedezzük bennük a tanult ikonográfiát. Terrakotta kisplasztikai nem a hagyományos korongozással készülnek, hanem az általa kifejlesztett hajtogatással és mintázással. A felületkezelés, az ún. archaikus vasoxidos patinázás, szintén csak rá jellemző technikai megoldás.

Első kiállítását 21 évesen nyitotta meg. Azóta fáradhatatlanul alkot, napjainkig 15 tematikus kiállítást valósított meg. A Honfoglalás, Táltosok és szentek (Árpád népe és házának szülöttjei), Magyar Nagyasszonyok, Múzsák kertje, Magyar mesevilág, Magyar táncok, Magyar örökség, Mária, a magyarok Boldogasszonya, Magyar Csillaglegendárium c. tárlatok mindegyike nemzetünk öntudatát erősíti. Ezek mellett több mint háromszáz tárlata volt, itthon és külföldön. Előadásai, tárlatvezetései, valamint kiállítási anyagjaihoz kötődően a magyar társadalom művelődéstörténetét gazdagító 13 könyve jelent meg.

Józsa Judit szobrainak tematikus kiállításaiért soha nem kér tiszteletdíjat, ingyenes művészeti tárlatvezetések tart, szeretettel, önzetlenül nyújt támogatást, hazai és határon túli kezdeményezésekhez, jótékonyági rendezvényekhez szobrok, domborművek, plakettek, emlékérmek, használati- és díszkerámiák, könyvek adományozásával járul hozzá. Közösségépítő munkássága sokakat megmozgat.

Vezetésével működik 2013 óta a Józsa Judit Galéria, illetve a Józsa Judit Művészeti Alapítvány. A Galéria Józsa Judit állandó és időszakos tárlatai mellett a kortárs hazai és a határon túli magyar festő-, grafikus-, textil-, tűzzománc-, fotó- és keramikus művészek bemutatkozásának helyszíne is. Legfontosabb célja az igényes, minőségi, magas értéket képviselő magyar képző-, ipar- és népművészeti alkotók és alkotásaik megismertetése. Ezeket a kiállításokat önzetlenül szervezi, a megnyitókön művészettörténészként ismerteti a műveket és értékeiket. Számos alkalommal nyit meg tárlatokat a Galérián kívül is.

Alapítványának köszönhetően a belvárosi bemutató terem mára a magyar nemzeti kultúra elismert szellemi műhelyévé vált. Józsa Judit az alapítás óta eltelt egy évtizedben közel 50 egyéni és csoportos kiállítást rendezett, és több mint 500 rendezvényt szervezett. A programokra a belépés ingyenes.

Az utóbbi évek kurátori feladatai közül kiemelkedik az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából rendezett *Szent István öröksége* c. kiállítása, valamint nemzeti imánk 200. évfordulója tiszteletére rendezett *Magyar Himnusz* c. Kárpát-medencei kortárs magyar alkotóművészeti kiállítás, amely 96 művész több mint 100 alkotását mutatja be az ország számos helyszínén, jelenleg a Szegedi Dóm Látogatóközpontjában látható. Idén májusban hirdette meg a *Székely Himnusz* c. pályázatot, amelynek anyagából ez év őszén rendez nagyszabású tárlatot.

Józsa Judit alkotásainak, kiállításainak, könyveinek, rendezvényeinek ugyanaz a küldetésük: felhívni a figyelmet keresztény kultúránkra, nemzeti értékeinkre, *megerősíti magyarságtudatunkat, az összetartást és az összetartozást, a hazaszeretetet* és helyes önértékelésünket itt, Európa szívében. Mert ahogy meggyőződéssel vallja: nemzeti örökségünk, történelmünk, hagyományaink, kultúránk és erényeink ismerete és szeretete nélkül olyanok vagyunk, mint egy fa gyökerek nélkül.

A *Család évében*, 2011-ben született a *Magyar család* c. kompozíciója, melyet a Budapest-Belvárosi Nagybaldogasszony Főplébánia-templomnak adományozott. A talapzatába ezt véste:

*„Hiszek az egy Istenben / Hiszek a hazában / Hiszek a nemzetben/
Hiszek az összetartozásban/ Hiszek a szeretetben/ Hiszek a családban!”*

Isten – haza – nemzet – összetartozás – szeretet – család...

Ez Józsa Judit hitvallása, munkásságának alfája és ómegája, életművének üzenete.

Az igaz művész, az igaz ember az, aki tehetségét, tudását valódi, nemes értékek szolgálatába állítja, aki tehetségével felemeli az emberek lelkét, aki munkásságával a Fennvalóval köt össze bennünket. Az igaz magyar ember mindezt igaz magyar lélekkel teszi. Józsa Judit igaz művész, igaz magyar ember. Méltó arra, hogy munkássága a **Magyar Örökség** része legyen.

Béres Klára - a Béres Alapítvány elnöke

Magyar Örökség és Európa Egyesület
adószám: 18232101-1-42

Székhely: 1146 Budapest, Hermina út 45.
Postacím: 1114 Budapest, Bartók Béla út 59.
e-mail: magyarorokseg1995@gmail.com
Tel.: +36 30 9416-202
www.magyarorokseg.hu

Kérjük a Magyar Örökség és Európa Egyesületnek
szánt adományát küldje az alábbi bankszámlánkra:
K&H Bank: 10200971-21523575-00000000

**A Magyar Örökség és Európa Egyesület,
valamint a Magyar Örökség Díj fő támogatója
az Agrárminisztérium és a Hungarikum Bizottság.**

AGRÁRMINISZTÉRIUM

Támogatóink:
Schmitt Pál volt köztársasági elnök
Állatorvostudományi Egyetem
Vincze László és Fiai Papírmerítő Műhely